

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Калина Христова
Нов български университет, департамент „Изящни изкуства“
за дисертационния труд на тема:

„БЪЛГАРСКОТО ИЗКУСТВО И ФОЛКЛОР КАТО МЕЖДУНАРОДНИ МОСТОВЕ И КУЛТУРНА ДИПЛОМАЦИЯ”

на докторанта
Петя Иванова Илиева
Докторска програма „Визуално-пластични изкуства“
Нов български университет
Научен ръководител: **доц. д-р Ралица Мирчева**

Дисертационният труд на докторантката Петя Илева се състои от увод, четири глави, заключение, описание на приносите, библиография и приложения.

Предмет на изследването на дисертационния труд е българският фолклор и неговата симбиоза с живописата. Целта на изследването е да се определи как елементите на нематериалното културно наследство могат да бъдат използвани не само като израз на културната идентичност на един народ, но и като основа за културна дипломация.

Още при общия преглед на съдържанието на дисертационния труд намирам някои структурни несъответствия и липса на отделни елементи. В озглавения от докторантката „увод“, тя маркира целите на научното си изследване и методите, които ще използва при него. Целите са описани твърде кратко и не дават задълбочена представа за актуалността на научното изследване. Методиката на научното изследване е определена в едно изречение: *„Дисертационният труд е построен върху изследване на влиянието на фолклорните мотиви в живописата и текстила, чрез практико-приложен метод, базиран на наблюдението върху големи групи хора.“*

Текстовото съдържание прелива в кратък преглед на всички отделни глави от дисертационния труд, чието място е в автореферата на докторантката, а не в увода към научното ѝ изследване. Намирам това решение за неудачно, защото създава усещането за „пълнеж“ на текстовото съдържание. Реално увод липсва.

В първите две глави от дисертационния труд Петя Илиева прави кратък исторически преглед на историята на живописата и текстилното изкуство.

Първа глава ме оставя с въпроси към докторантката относно коректното цитиране на литературни и електронни източници. Ще цитирам няколко изречения, чиято логика и смисъл ме озадачават: „Друг фактор, който спомага да разбирате живописата като времево изкуство, е философията на художниците, която до голяма степен продължава да влияе върху разбирането за изкуство. Според нея произведението не е картината (творбата), а мисловната конструкция, построена от съчетанието на идеята на автора и

идеята на зрителя. В този случай тази конструкция се формира във времето, но същевременно е и извънвремева, защото тя остава да съществува независимо от произведението. Времева, защото нейният живот не спира с наблюдението на картината, а продължава да се развива в съзнанието и на автора, и на зрителя.“ (стр.24/25)¹

„Какъв е финалният извод на докторантката: живописиста времево или невремево изкуство е и каква е връзката на заключението от тези размисли с конкретната тема на дисертационния труд ?/

Намирам, че в тази глава би могло да се добави съдържание, което да е по-тясно обвързано с темата на научното изследване.

Втора глава от научното изследване акцентира върху традицията на българското тъкане, в частност разглеждайки мотивите, композицията и колорита на котленските и чипровските килими. В тази глава се разглежда шевицата като идентификационен знак на българката, като тук докторантката достига до заключението, че традиционната българска везбена орнаментика е уникална, както по богатство и разнообразие на мотиви и бодове, така и по колорит, че шевицата е едно от най-ярките постижения на народното ни творчество. Тук липсата на приложен визуален материал е много осезаема. Липсва и сравнителен анализ със символиката и традициите на тъкан текстил, специфичен за други религиозни общности или култури.

Трета глава е смислово разделена на три части. В първата докторантката говори за науката етнография, представяйки и еволюционната и миграционни теории, но някак отвлечено, без конкретна връзка с целите на дисертацията. Във втората и третата смислови части от тази глава, докторантката представя целите на авторския си проект „Български фолклорни мотиви“, чрез който тя събира, представя и популяризира пред широка българска и международна публика типичните традиционни орнаменти, мотиви, форми и цветове на национални носии, килими и битов текстил, претворявайки ги в авторски живописни платна, носещи символиката на българското тъкано изкуство.

Притеснява ме включеното от докторантката подзаглавие на тази глава „Изследване чрез практически приложен метод, базиран на наблюдения върху големи групи хора“. Това предполага по-задълбочен анализ на данни базирани на някаква статистика или анализ, определяне на конкретни целеви групи.

Считам, че мястото на голяма част от текстовото съдържание на тази глава, би трябвало да е представено в приложенията, структурата на главата да бъде преразгледана и допълнена със съдържание, отнасящо се по-конкретно към въздействието върху публиката и нейното разширяване, подкрепено с доказателствен материал (в текстова или под формата на приложение – статистика, визуално приложение, анкетна форма, интервюта). /

Ще спра вниманието ви върху четвърта глава на дисертационния труд „Културното наследство, представено със способите на живописиста и текстила – основа за развитие на нов тип културна дипломация“, като към положителен пример за структуриран анализ. Макар и на моменти загубвайки нишката с целите на дисертацията

¹ Попова, Л. <https://www.fineluart.com/zhivopista-kato-iziashtno-izkustvo/>

си, докторантката прави много добър анализ, подкрепен с примери за културна дипломация. Разгледани са много примери, които допринасят за по-доброто ни разбиране на същността на културната дипломация и мястото на културното наследство като негов съставен елемент. Изводите на докторантката в тази глава са добре обосновани и защитени.

/Забележката ми към тази глава е пропусъкът да бъде споменат проф. Марин Върбанов и неговия принос към популяризирането на българското текстилното изкуство. Марин Върбанов е създател на специалността “Текстил” в Художествената академия в София, на gobленната секция в университета Ню Сауд, Сидни, Австралия и на катедрата по текстилна пластика в Ханджоу, Китай. Новаторът „сваля gobлена от стената“ и го превръща в текстилна пластика. Възпитаник на китайската художествена школа, в България той се обръща към старата родопска пластика – халищата и тепаната вълна, съчетавайки древните традиции с нова визия.²/

Като един от основните недостатъци на дисертационния труд намирам липсата на илюстративен материал, който е обект на примерите дадени от докторантката, който да допълни приносите към научното ѝ изследване. Онагледаването на примерите и сравненията би представило тезата на докторантката много по-пъноценно. Събирането и хронологизирането на визуалния материал към дисертацията би трябвало да бъде от съществено значение в подкрепа на изложените приноси на труда.

Намирам пропуски при структурирането на приложенията към дисертационния труд, именно в отсъствието на илюстративен материал.

/„Проучването на визуалния материал по подобна специфична тема, разглеждаща жанрове в изобразителното изкуство и неговата роля в културната дипломация не е ли съществена негова част, както и от неговият цялостен научен принос?/

Оценявам личния принос на докторантката в популяризирането на българското културно наследство, в частност богатството на българския тъкан текстил, чрез развиването на авторския ѝ проект. Чрез личното си творчество Петя Илиева допринася за утвърждаването на симбиозата между текстилното и живописно изкуство като форма на културна дипломация. Творчеството ѝ е своеобразен сбор от символиката в българският тъкан текстил, с неговата специфична орнаментика и колорит. Това е един от личните приноси на докторантката, в подкрепа на научното и изследване. Това придава на разработката автентичност.

/Освен личният принос към популяризирането на българското културно наследство, чрез лично творчество, как докторантката определя научните приноси на това изследване?/

² Юлия Петрова, Изложба на Марин Върбанов в галерия „Средец“
<http://bnr.bg/hristobotev/post/100877600/izlojba-na-marin-varbanov-v-galeria-sredec>, публикувано на 27.09.17 в 12:10

Заключение:

Поради не малкото пропуски в структурирането на дисертационния труд, определянето на неговите цели и актуалност на темата, както и като защита на неговите научни приноси и не на последно място отсъствието на пълноценно илюстративно приложение, моята оценка за научната разработка на докторантката Петя Илиева е отрицателна.

07.02.2019 г
гр. София.

.....
/доц. д-р Калина Христова/